

נאומו של נשיא רפובליקת פולין בטקס הבירור של משפחת אולמה

אורחנו הנכבד, הוד רוממותו הקרדינל, נציג האפיפיור פרנציסקוס והכס הקדוש,
נציגי הרשויות החוקתיות הרמות ביותר של רפובליקת פולין ובראשם יושבי ראש הפרלמנט,
ראש הממשלה,
השרים והשרות,
הוד רוממותם הקרדינלים, הארכיבישופים והבישופים,
נציגי רשויות המדינה והרשויות המקומיות,
ובמיוחד המארחים – יו"ר הפרובינציה הנכבד, מושלת הפרובינציה הנכבדת, כל הנציגים הנכבדים של הרשות
המקומית של לנצוט, מרקובה,
כל האורחים, הכמרים הנכבדים, כל המאמינים, עולי הרגל,
בני ארצנו
גבירותי ורבותי הנכבדים!

בשם רפובליקת פולין ובשמו, הפולנים הפזורים ברחבי העולם, במיוחד אלה החיים רפובליקת פולין, ברצוני
להודות מקרב לב לאפיפיור פרנציסקוס על כך שהעניק למשפחה הפולנית את תואר ה"מבורך", משפחתם של
ויקטוריה ויוזף אולמה יחד עם שבעת ילדיהם, כולל הילד הצעיר ביותר שלא נולד, אשר היה ברחם אימו באותו
רגע דרמטי ב-24 במרץ 1944.

אני רוצה להודות בשם המדינה הפולנית. משום שבאופן ברור לטקס היום יש, מצד אחד, ממד רוחני עמוק
הקשור לאמונותינו הדתיות, לאמונתנו ולחובותינו הנובעות מאמונה זו, אך יש לו גם ממד מדיני חשוב ביותר
מנקודת מבט של הדגשה ברורה וממסדית של האמת ההיסטורית בנוגע לזמני הכיבוש הגרמני הנאצי בשטח
פולין במהלך מלחמת העולם השנייה ובנוגע לחוקים הנתעבים הגרמניים על אדמה זו, שבאותה תקופה היו
הסיבה הבסיסית לטרגדיה הזו וגם לפשע הנוראי שבוצע נגד המשפחה הפולנית. זהו היבט חשוב ביותר
במובן ההיסטורי, העובדתי והמדיני.

בשנת 1939 פלשה גרמניה הנאצית לפולין. הם עשו זאת במסגרת הסכם עם רוסיה הסובייטית, עם סטלין,
הסכם ריבנטרופ-מולוטוב. כתוצאה מכך כבר בספטמבר 1939 פולין נקרעה בין שני משטרים טוטליטריים:
הנאציזם הגרמני והקומוניזם הסובייטי. פולין נעלמה מן המפה. לא היו רשויות פולניות בשטח שנכבש על ידי
הגרמנים. ברצוני להדגיש זאת בתוקף: לא היו שום רשויות פולניות ששיתפו פעולה עם גרמניה הנאצית
במהלך מלחמת העולם השנייה. לא הייתה ממשלה פולנית משתפת פעולה וגם לא היו שום יחידות צבאיות
גרמניות שבהן שירתו פולנים מבחינה ממסדית. לא היו יחידות כאלה, לא באס אס ולא בכל יחידה אחרת.

ניתן לשאול את השאלה - איך זה קרה, ואני בטוח שאנשים רבים ברחבי העולם עושים זאת. איך זה קרה
שמשפחה פולנית שלמה נהרגה בגין מתן עזרה ליהודים, שכידוע הגרמנים רצו לרצוח ולהשמיד את האומה
היהודית. ההורים ויקטוריה ויוזף וכל ילדיהם, כל תושבי החווה הזאת, הבית הכפרי הזה, שבו הוסתרו שמונה
יהודים, שאול גולדמן וארבעת בניו וקרובת משפחתו גולדה גרינפלד, וכמו כן לאה דידנר ובתה רשלה.

איך זה קרה שכולם נרצחו? ובכן, הדבר המובן מאליו וכפי שאמרתי, הגרמנים רצו להשמיד את האומה היהודית. כך היה בכל השטחים שנכבשו על ידי הגרמנים, בעיקר בפולין, במקום שהגרמנים לא רק רצחו באכזריות אנשים ממוצא יהודים, אלא בפרט גם אזרחים פולנים בעלי לאום יהודי ובמהלך מלחמת העולם השנייה הם רצחו בסך הכל שלושה מיליון מהם. רק יהודים בעלי אזרחות פולנית. שלושה מיליון.

אך הם גם יצרו כאן את תעשיית ההשמדה הגרמנית הנאצית שלהם בצורה של מחנות ריכוז והשמדה כמו אושוויץ בירקנאו ורבים אחרים. הם גם יישמו חוקים נתעבים שהיו חסרי תקדים בארצות כבושות אחרות. לא היו חוקים גרמניים כאלה במדינות מערב אירופה שנכבשו על ידי הגרמנים. לא בצרפת, לא בבלגיה, לא בהולנד, שגם היו כבושות, לא היה עונש מוות למשפחה שלמה בגין מתן עזרה ליהודים במחבוא. חוק נתעב כזה יושם רק כאן.

אפשר לשאול למה? ובכן, התשובה פשוטה. בשטח זה חיו פולנים ויהודים מזה אלף שנים. הם חיו ברציפות במשך אלף שנים. למרות מצבים ואירועים שונים בהיסטוריה, שני העמים האלה, גם כחלק מרפובליקת פולין הגדולה של אומות רבות, התקיימו וחיו זה לצד זה ופיתחו את תרבותיהם, שלעיתים קרובות היו שלובות זו בזו ומהוות היום מרכיב בתרבותנו הפולנית. מלחמת העולם השנייה הובילה לאסון ועצרה את זה. הגרמנים החליטו להשמיד ולהרוג את כל היהודים שחיו בשטח רפובליקת פולין, שאותה הם כבשו.

אבל משום שהיהודים היו פשוט שכנים של הפולנים, משפחות שלמות הכירו זו את זו, פולנים רבים, משפחות רבות עזרו לשכניהם היהודים. עונש מוות זה - לא רק למסייעים, אלא למשפחות שלמות - נועד לשמש כהרתעה, להפיץ אימה. לכן יישמו החוקים ההלו. כחלק מהחוקים הנתעבים האלה נרצחה כל משפחת אולמה. באותה תקופה, במהלך מלחמת העולם השנייה, משפחות פולניות רבות נרצחו בדרך זו על ידי הגרמנים. אבל המשפחה הזאת - משפחת אולמה - הוא המקרה הבולט ביותר. היום זהו המקרה הידוע ביותר. משום שעד היום יש הרבה דברים לא ידועים, אשר עדיין לא נחשפו ולא הוסברו.

זה קרה לעיני כל הכפר, לעיני שכניהם. יוזף אולמה היה אדם מוכר לציבור וכפי ששמענו - פעיל חברתי. פעיל קואופרטיבי, ממציא, ובעיקר אדם שהתעניין במודרניות - היום היינו אומרים "חדשני". בין השאר הוא נודע גם כצלם מקומי. הוא ואשתו היו מודעים לחלוטין למה שהם עושים כאשר הם הסכימו לקחת את הנמלטים היהודים, השכנים האלה תחת קורתם. אין ספק שהם הכירו את משפחת גולדמן. הם הכירו אותם מלנצוט, למרות שהם לא היו שכנים ישירים.

הם נתנו להם מחסה - משפחת אולמה כאנשים, כנוצרים, כקתולים, המודרכים על ידי אהבה לזולת ואינסטינקט פשוט, תוך התגברות על הפחד הברור ממוות של כל המשפחה - זה מה שאני רוצה להדגיש בחוזקה. הרי יוזף ידע שהוא אדם מוכר וכנובע מכך אדם שמשך את תשומת הלב של הקהילה המקומית, וכמו כן את תשומת הלב של הגרמנים - נציגי המשטר הגרמני הנאצי שביצעו את פעילותם הפושעת כאן, בשטח זה. למרבה הצער, זה מה שקרה. כמובן שהנאצים גילו, הלשינו להם שמשפחת אולמה מסתירה משפחה.

ז'נדרמים גרמנים הגיעו מוכנים ורצחו באכזריות את כל המשפחה בזה אחר זה. מפקד הפעולה הזו - גרמני שמעולם לא נענש על כך - כפי שאישרו עדים, כאשר היו מספר התנגדויות קלות לרצח הילדים, אמר: "היה להם קל יותר כקבוצה, לא תהיה להם בעיה." הוא אמר את זה בציוניות ונתן פקודה לרצוח גם את הצעירים ביותר. את כולם. אף אחד לא שרד.

כנשיא רפובליקת פולין ברצוני להודות על העובדה שבמעשה הבירוק יוצא הדופן הזה של כל המשפחה - תוך שימת דגש כי בירוק זה כולל את כל חברי המשפחה, לא רק את ההורים, שהם הרי בוגרים ומבוגרים, אחראים באופן מלא למשפחה, אלא גם את הילדים, לרבות הצעירים ביותר ואת הילד שעוד לא נולד - דבר

זה מאשר את הייחודיות וקדושתה של המשפחה כיחידה, ויחד עם זאת כיחידה חברתית מלוכדת, אשר מהווה משהו שלם, ומחליטה במשותף לגבי גורלה ואיך היא מוגדרת.

אני מודה על כך מכל ליבי שהוצגה האמת ההיסטורית על אותם זמנים ועל גורלם של פולנים ויהודים בארץ זו תחת הכיבוש הגרמני, שכולם פשוט רצו לשרוד ולחיות, ובכל זאת לא נרתעו ממעשי גבורה עילאיים כאלה... וגם ממעשי חסד נעלים כאלה.

הסתכלו על הבשורות. השומרוני הטוב – שבמעשהו, כנראה יוזף אולמה, או אולי ויקטוריה כתבו "כן" בבשורות שלהם, בכתבי הקודש שלהם, הביתיים – סיפק עזרה לאדם נזקק, למרות שלא עמד בפני השלכות שליליות. קודם לכן כהן ולוי עברו ליד הפצוע ששכב. לא בגלל שהם עמדו בפני השלכות כלשהן בגין מתן עזרה - הם פשוט עברו באדישות.

משפחת אולמה עזרה לבני ארצם היהודים, למרות שהם היו מודעים לחלוטין לכך שהם יעמדו בפני מוות על כך. הם מתו יחד. ואין לי ספק שהיום הם נהנים ביחד משמחת ההתקשרות עם אלוהים.

כרשויות המדינה, אנו מודים לכם. כאנשים מאמינים, היום אנו מתפללים עבור משפחת אולמה ובאמצעותם אנו מבקשים מאלוהים להגן על מולדתנו ועל כל המשפחות שלנו. אנו מתפללים גם עבור חבריהם היהודים שנרצחו. היום נתפלל בבית הקברות הצבאי של קורבנות הנאצים, קורבנות מלחמת העולם השנייה בכפר יאגיילה הסמוך, שם נמצאים היום השרידים שלהם. נתפלל שם, כפי שאנו מתפללים כאן יחד עם נציגי הקהילה היהודית, עם הרב הראשי של רפובליקת פולין.

תודה לכולכם על ההשתתפות בטקס שהתקיים היום. זהו יום חשוב עבורנו, כל המאמינים. אבל זה גם יום חשוב והיסטורי עבור רפובליקת פולין, עבור המולדת שלנו. זהו יום חשוב עבור כל הפולנים.

תחי פולין! שאלוהים ישמור על מולדתנו ועל בני ארצנו בכל רחבי העולם! כבוד ותהילה למשפחת אולמה ההרואית ולכל אלה שמתו בסיוע לשכניהם היהודים במהלך מלחמת העולם השנייה!